

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Sibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Sibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Glavna godišnja skupština stranke prava.

U smislu pravilnika stranke i u sporazumu sa upravom, sazivljem glavnu godišnju skupštinu stranke prava sa sljedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj o političkom položaju i o radu stranke;
 2. nutarnja pitanja stranke: konstituisanje vieća; razprava o pravilniku i resoluciji o istomu;
 3. eventualija.
- Skupština će se držati dne 11. rujna u Sibeniku u 9 sati prije podne.
- U Zadru, 11. kolovoza 1910.

Predsjednik stranke prava:
Don Ivo Prodan.

Slovinci, Hrvati i obstrukcija.

Kad su u ljetnom zasjedanju obe parlamentarne skupine na carev. vjeću — „Sveza južnih Slavena“, u kojoj su iz pet slovenskih zastupnika svi zastupnici iz Dalmacije i tri iz Istre, i „Slovenski klub“, u komu su samo zastupnici slovenske pučke stranke, 17 na broju, — zaključile, da će voditi obstrukciju proti zakonskoj osnovi o podignuću talijanskog pravničkog fakulteta u Beču, cijelo javno mnijenje kod Hrvata i kod Slovenaca radoštno je taj zaključak pozdravilo.

Tada nije izgledalo, da postoji u pogledu obstrukcije kakva nesuglasica između hrvatskih i slovenskih zastupnika, niti je mogla postojati. Oni su postavili vladi takove uvjete, pod kojim bi bili spremni odustati od obstrukcije, da im što se tiče umjerenosti, umjerenosti i pravednosti ne može biti prigovora. Hrvatski i slovenski zastupnici nisu tražili nešto nova, nešto izhitrena: tražili su u sasvim čednim granicama rješenje odavna visećih pitanja, od kojih nije starije ni važnije isto pitanje o talijanskom pravnom fakultetu.

Radi se tu o pitanjima životne važnosti za sam obstanak hrvatskog i bratskog slovenskog naroda, o pitanjima, čije pravedno rješenje može jedino da omogućiti i zajamči njihov kulturni napredak i razvitak kao i uspjeh u teškoj borbi proti nastajama i prodoranju niemstva s jedne, a talijanstva s druge strane.

Koji su ti uvjeti, koja su ta pitanja? — Ustanovljenje koje katedre na univerzi u Pragu ili Krakovu, gdje bi se slovenski docenti usposobili; priznanje potpunog reciprociteta zagrebačkim sveučilišnim naukama: jamstvo, da će se kroz stanoviti broj godina ustanoviti slovenski fakultet u Ljubljani, i napokon jamstvo, da se talijanski fakultet neće kasnije prenieti iz Beča na koje primorsko mjesto, gdje uz talijanski postoji i slovenski živalj.

To je „minimum“ želja iztaknutih od hrvatskih i slovenskih zastupnika u doba, kad

je vlada htjela, da pogoduje talijanima ustanovljenjem talijanskog pravničkog fakulteta. Rekosmo „minimum“ želja, jer rješenja spomenutih kulturnih pitanja nisu ni postavljena kao „zahtjevi“, već kao želje hrvatskog i slovenskog zastupstva, koje je te svoje želje iznio na izričiti poziv samog ministra predsjednika.

Kad su tako iznešene sad naznačene želje i kad su obzirom na poziv poglavice ministarstva, hrvatski i slovenski zastupnici morali očekivati, da će ih vlada bar uzeti u pretres, što se je dogodilo? — Dogodilo se je, da im je vlada na usta svog poglavice odgovorila, da ne može te želje uzeti u pretres, da ih ne može pripustiti niti na razpravljanje; da se najprije ima trsititi pitanje talijanskog fakulteta, a da će se iza toga pozabaviti sa slovensko-hrvatskim pitanjima. To znači daljnje odgodjenje rješenja ovih pitanja na neizvjestno vrijeme po poznatoj metodi, kojom sustav. rješava životna kulturna pitanja Slavena u obće. Izkusstvo, povijest nas uči, da se tako zabacuju ta pitanja kroz decenije i decenije, i da su sva traženja, da se rješe, uzaludna.

Hrvatski i slovenski zastupnici morali su primiti dobačenu im rukavicu, i obstrukcijom dokazati, da su voljni i sposobni, da svom odlučnosti stanu na obranu svojih prava; dokazati pred celim svijetom, da im se ničii velika nepravda; da postoje u državi narod, kojima se sprječava svaki viši napredak, koje njemački bies tjera, da se u svoju obranu late skrajnih sredstava.

Tako je došlo do obstrukcije u proračunskom odboru. Hrvatski i slovenski zastupnici mogli su se uspjehom latiti tog sredstva. Sviestan im je narod odobrio držanje: naša akademska mladost, koja pri stanju stvari najviše trpi, bodrila je svoje zastupnike, da uztraju u borbi za pravednu stvar; od nikud skoro prigovora, izim od strane slavenkih protivnika.

U proračunskom odboru, koji sastoji od 52 člana, ne ima već u sve četiri jugoslavenska zastupnika, koji ipak u borbi nisu ostali savladani, niti su smalaksali. Tko im je dao snage, da se tako odvažno odupru i održe? Sviest, da brane svetu, pravednu stvar; sviest, da je ono, što traže, uvijek za daljnji obstanak naroda; sviest, da udovoljenje njihovom traženju nikomu ne bi štetovalo, nikomu ne bi što oduzelo.

I ta je sviest krepila u borbi slovenske i hrvatske zastupnike, ta im je sviest pribavila izmedju drugih Slavena jake i moćne sborne, ta se je sviest nametnula i samim protivnicima, kojim je oslabila enerzija tako, da se nisu mogli oduprieti i slomiti obstrukciju, kako su to htjeli i zaključili. Parlament i vlada moradoše kapitulirati.

Tako su pitanja slovenske visoke škole i reciprociteta zagrebačkih visokih nauka prešla u stadij važnih državnih pitanja, koja se ne

skidaju sa dnevnog reda. Moći će ih se za koje vrijeme zavlačiti, nu bude li uztrajnosti i sloge kod hrvatskih i slovenskih zastupnika, nije daleko dan pobjede.

Nego, iza kako je parlament bio odgodjen, nastale su neke sasvim čudne pojave i prilike, koje su kadre, da pomute dosadanju slogu hrvatskih i slovenskih zastupnika u pogledu spomenutih narodnih pitanja, i da ova ista kompromituju. Sve novine „hrvatske“ i „demokratske“ stranke u Dalmaciji, pa najzad i zastupnik dr. Tresić na jednoj skupštini u Sućurju, podigoše raznih prigovora proti obstrukciji, poglavito proti slovenskom klubu, komu pripada najveća zasluga, što je pitanje reciprociteta zagrebačkih nauka za prvi put postalo predmetom odvažne parlamentarne akcije.

Tim prigovorima i izrazima nepogodovanja i neodobrenja obstrukcije, novine „hrvatske stranke“ desavuiraju svoje zastupnike, a ovi isti nieću svoje vlastito djelo. Ta i zastupnik Vuković je obstruirao u proračunskom odboru. U Svezi južnih Slavena, u kojoj su, kako rečeno, i zastupnici iz Dalmacije, imade u svemu 18 članova, od kojih 10 iz Dalmacije, ako odbijemo dva opozicionalna pravaša, ostaje još 8 zastupnika iz Dalmacije, koji su u malobrojnom klubu mogli osjetiti prihvata zaključka, za koji jamačno, kao u svakom drugom klubu, treba kvalificirana većina, e da bude strogo obvezatan za svakog člana. Dočim čitamo po novinama „hrvatske stranke“, da su se zastupnici morali pokoriti disciplini kluba. To je protuslojve, koje se ne da protumačiti, već kao uzmak pred već izvršenim djelom.

Da se takovim postupkom sve slabi i kompromitira, ne treba da se dalje dokaže. Može biti zastupnika, koji je načelno protivan obstrukciji; može biti zastupnika, koji cieni, da stanovita prigoda nije zgodna, da se prihvati to skrajno sredstvo; ali jednom, kad je stvar zaključena i sa uspjehom vodjena i provedena, sami, ako ništa drugo, taktički razlozi nalagaju i u novinstvu i zastupstvu, da ovim osudivanjem javnim „post festum“ ne slabe jaki dojam, što je složno držanje slovenskih i hrvatskih zastupnika u tako važnim pitanjima proizvelo kod vlade, kod ostalog zastupstva i javnosti u obće.

Sveza južnih Slavena i Slovenski klub bore u svemu 37 zastupnika, koji, ako bar u najvitalnijim narodnim pitanjima složno i odlučno postupaju, predstavljaju tad važnu parlamentarnu skupinu, s kojom vlada i parlament mora da računaju. Nu može lasno da dodje i do pregovora vrhu istaknutih pitanja; sadašnjaj, ili buduća vlada mogla bi se uvjeriti o nuždi da odstupi od negativnog stanovišta prema narodnim zahtjevima južnih Slavena, i da stvori odluka, koje bi obstrukciju suvisno učinile. Snaga i uspjeh zastupnika hrvatskih i slovenskih zavisi tu jedino o njihovoj slozi i odlučnosti.

Inače usljed neprestanog osudivanja obstrukcije od strane celog novinstva i nekih

zastupnika „hrvatske stranke“, ostaju na popristu skoro osamljeni zastupnici slovenske pučke stranke sa drom Šušteršičem na čelu, koji su u istinu za obstrukciju pružili dokaz velike odlučnosti, uztrajnosti, enerzije i međusobne prave bratske sloge; ali se uza sve te vrline i krieposti nebi naravno mogli dugo u borbi održati, kad ih Hrvati, njihova najbliža braća, ne bi iskreno i odvažno poduprli i s njima se rame uz rame borili za zajednička im narodna prava. Slovinci nam moraju služiti za primjer, kako se borba vodi i kojim se žrtvama u susret ide, kada to zahtieva narodni ponos i narodna probit. No razcijepjeni Hrvati i Slovinci u parlamentu značili bi dvie male skupine, koje bi bilo lako utaći pojedince. Zato vije nego čudno zvuče svi oni glasovi, koji se sada proti obstrukciji dižu, dok su istu jučer zagovarali, za nju glasovali i hvalili ju. Čemu pripisati ovaj preokret? Čemu ova naglu i nikakovim novim događajima ne opravdanu promjenu? — Odgovor ostavljamo „u biele“. Hoćemo samo ovim da upozorimo, kako se ovim n a k n a d n i m napadajima na Slovence ruši svaka sveza s njima, kako se izazivlje pogibelj, da se Hrvati u Beču nadju pred alternativom: ili podpuno osamljeni i nemoćni, ili uz skute vladine, a proti braći. Za tim kao da ide „realistička“ politika nekih Čeha, a ovim, njihovim širokim, ali praznim frazama, kao da padaju na liepak i neki Hrvati. Ne želimo im, da ih gorko razočaranje uvjeri o pogrešnosti te politike, jer nema ništa, što bi moglo opravdati takovo djelo, kad naš isti interes traži složan rad sa Slovincima.

ŠIBENIK, 27. kolovoza.

Kada se dvie skrajnosti dotiču. Aksiom, pravilo, poslovica: skrajnosti se dotiču. Zlatna je to rieč, te nam je pravo žao, što ju moramo primieniti šibenskom dopisniku splitske „Slobode“; grehota je zlato takovoj hrđji približiti.

Taj „dokučiti“ i „dosjetljivi“ dopisnik napisao otrag par brojeva u spomenutom splitskom listu, da „Hrvatski Sokol“ u Sibeniku pod upravom dr. Krstelja nije bio izvjesio crnine ni zastave na pol stiega, prigodom smrti pok. dr. Klaića. Mi smo tog krivotvoritelja činjenica i događaja pritisli o zid, dokazavši mu da podlo laže, kada to tvrdi, jer kad je dr. Klaić umro, nije u Sibeniku u obće postojao Sokol, niti je ovdje dra. Krstelja bilo. Ovakav tuš zblijja je prehladan i za bolje „umnike“ nego li je šibenski dopisnik „Slobode“, koji tako lahko zaboravlja datume. No taj je gospodin volio naučiti rincerose-ovom kožu na sebe i dalje se pravdati, nego li čednim mukom progutati ono, što je zasluzio. Ta njegova drzovitost dovela ga je u onaj položaj, koji nastaje, kada se ustanovite dvie skrajnosti dotiču. Skrajna laž i skrajna „dosjetljivost“ morale su uroditi skrajnom glupošću. Drugačije se nada označiti ono, čim se u zadnjoj „Slobodi“ taj dopisnik brani. Htio je „spasiti situaciju“, pak je priznao, da je hotimice podmetnuo jednom društvu i

— Ne možete promieniti? — upita profesor, polegušiv se nada nj' i uprievši u nj' dva uzmišana oka. — Ne možete promieniti? Don Roko umuća. — Onaj se izpravi i koraci. — A eto — izusti on ponosno. — Gospodar ste.

Nenadano se okrene k Don Roku, koji je za njim poklopljen sliedo. — Per bacco! — udari se profesor ljutito — zar vi ozbiljno mislite, da su vam u kući moći svetice? Zar se ne bi obazirete na čavrljanja, što se okoli prosipuju, na sablazan? Odapirati se mjestu, odapirati se, tko vas uzdrži, odapirati se svojoj sreći, odapirati se Providnosti, pa radi onog stvora! Zbilja Don Roko, da vas ne poznam, ne bi znao, što bi o vama misleo.

Don Roko se stade savijati, biesno lepeče trepacicama, kao da se bori s otajnim tjeskobama, sa pečalnim riečima, da se silomice nakastile, i protiv njegove volje, da nasrnu.

— Ne mogu, pa ne mogu promieniti — odgovorno on, da se zaveže više: ovo je, ono je. (Nastavit će se).

Pereat Rochus.

Talijanski: A. Fogazzaro. — Preveo D. M. Vezić.

Profesor se zagleda naokolo nekim zablenutim obličjem, ko da je oavko prvi puta ugledao to mjesto.

— Upljunuti raj! — lanu on, zaokružujući očima po zakaljanim zidovima obora. Uzdiže ih u smokvenici, koja se sliovitvo zgurila izpod zvonika, na uzvisitome uglu, izmedju ulaza i drvenoga samostana.

— Samo za ovu smokvu! — izvi on. — Zar nije zorna? Zar ne pripovieda o poeziji zimskoga podneva, topla i smirena? Lanuće je slasti, blage nevinsti, koja blaži oštrinu svetih zidina. Divno!

Don Roko se zablenuo u svoju smokvenicu, kao da je prvi puta vidi. Bila mu je mila, no nikad se nije dosjetio, da je okićena onolikim krasotama.

— Radja sitnim plodom — prousti on priglasom oca, koji prisluškiva, da mu hvale prisutna sina; no bacit će kojom okiselom rieči, da se onaj ne bi uzoholio, da potaji svoje

ganuće. Nakon toga ponudi profesor, neka bi izvolio u kuću.

— A ja, dragoviću — profesor će, podmuklo se podsmjehujući sa ploda sitnih smokava. — Bit će naručiti, da se zeru prošećemo.

Polahko promigolje oborom, unidju u vinograd, koji je svoje gobjine nagomilao na dva strmena brežuljka, i privatne se slatke zatravanjane uzbrdice, izmedju obje strmine.

— Istinito razkoše — prošapta profesor. Izmedju vaselenog i ledenog nebeskog svenira i vlačnih sjena uvale izdalsi su sladhano posljednji traci svietlosti na svakstov traj uzbrdice, po rumenkastoj lozi blagotno razvezanoj. Uzdušić je bio mlak i nepomičan.

— Je li ovo sve vaše? — upita profesor. Don Roko, bilo to sa čednosti, bilo sa dokučivanja neke nastale došastosti, zamuknu.

— Sinko, pričrvstite se ovdje — nastavi onaj. — Ja znam i poznam, vjerujte mi; položaja, kakav je ovaj, nema nitko u čitavoj biskupiji.

— A za me! . . . izusti don Roko. Profesor Marin zaustade.

— O pače! Govorila mi je gospodja Šar-

lota — poče ovaj. — Čujte, dragi Don Roko! Sigurno se nadam, da ne će biti ludorija.

Don Roko podmukčo zadro očima u zemlju. „Diamine!“ — nadoveća onaj. — Na mahove je Šarlota tvrdoglavla, no ovaj puta ima, dragi sinko, pravo. Vi znate, da ja govorim otvoro. Cigili ste vi, pa vam niesu poznate ove stvari. Sablazan, sinko. Čitavo mjesto digio graju.

— Nigda pa nigda toga niesam čuo — progundija Don Roko.

— Nu ja vam velim! A kontesa vam je to više puta pripomenula.

— Znate li, što sam joj sinoć odgovorio? — Liepiti ste joj bedastoć odgovorili.

Pri ovom se udarcu Don Roko malko potrese, da se obrani, lajeknu surovo, zadržev očima u zemlju.

— I ta ga je liepa! Odgovorio sam joj prema svome uvjerenju, niti više mogu promieniti. On je bio srca skrušena, nu ovdje je posao istine i pravice. Govoriti istinito, po onome, što se smatra istinitim, to je dužnost, a onda šćega za čemere.

jednoj osobi krupnu laž, samo da nas izazove na odgovor, pak da na temelju toga pita, zašto ne odgovaramo na sve njegove gluposti. Izlično ovdje metodu te gospode, koja sama priznaju da rabe laž — a to je majka svih zala, pamтите! — u svoje stranačke njihove. To tome neka se sudi, kakova su ona njihova sredstva, koja javno ne odavaju.

Nego način, kako je dotičnik htio spasiti situaciju, više je nego smešan. Mi ga prepuštamo samom sebi, to mu je bez sumnje najveća kazna. A što se on žali, da mu se ne odgovara na sve što on piše, to je zato, što mi cijenimo svoje čitatelje te ih ne kanimo* pitati umnim produktima takovih... no, takovih „blaženih stromašnih duhom“. A za ostalo što „demokratska“, „Sloboda“ od njeko doba bez odgovornosti donosi i bez srama, kako je to kod te gospode običaj, bit će još razgovora. Neka nemisli „Sloboda“ da imaju posla sa utvarašima...

Po pisanju glasila za interese g. Biankinia i još neke gospode, koju uz njega isti ili slični interesi vežu, neda se razumjeti, što on misli to pod strancarenjem u Sokolima. Taj list se osvrće na jedan članak, koji primismo od jednog prijatelja, a koji je bio preštampan od novine, koja diše istim duhom, kojim i Biankiniev list. U tom članku upro je prstom u neke mane naših sokolskih društava, koje pojedine klike vješto izrabljuju. To „N. L.“ nazivlje nepromišljenim napadajem, ali ga ne obara nikakvim dokazima, jer ih ne može imati. Neka se on ne izvlači sa pravašima u zadarskom Sokolu, koji će uzprkos njegovom pisanju svoju dužnost Hrvatima u zadarskom Sokolu znati vršiti kao i dosad bolje od Biankinievih potezala. Što se šibenskog Sokola tiče, možemo ga uvjeriti, da mu je podmetnuto nepoštenu insinuciju, jer su u njemu vrata otvorena svakomu, koji za Sokolstvo i hrvatstvo osjeća. „N. L.“ je žao, što i šibenski Sokol nije zaražen duhom njegovih protektora i gospara, nego se u svakoj prigodi iziče kao Sokol uzoran svojoj narodnoj misli i shvaćanju iste.

Tomašić i koalicije.

Jedan magjarski list donio je, da se u Zagrebu ustrajaju dvije jedinstvene stranke: jedna za bana, druga protiv bana. I pogodilo je. Odbori za fuziju između pokretaša i „pravaša“ kroz sve ove dane marno rade u redakciji „Pokreta“ te je njihov rad urodio tim plodom, da su se oba izjavila za fuziju. Pregovori su gladko tekli, ali izgleda, da će u plenumu koalicije, komu se sporazum ima podneti, naići na žestoku oporbu. U programu te jedinstvene stranke ima i kulturna strana, a kod te se je ta stranka postavila na stanoviti „slobode savjesti“, čim su ogorčeni svećenici, koji će listom iz stranke izstupiti. No dok se ta jedinstvena stranka stvara „Nar. Obrana“ stvara Tomašićevu jedinstvenu stranku. Da privuče pristaje, priobuče, da je dr. Tomašić na konferenciji, koju je imao sa osječkim pravašima, izjavio, da ga je Khuen Hedervary ovlastio u njegovo ime izjaviti, da je on za provedenje podupne čistoće nagode. I tako se dvije jedinstvene stranke grade.

Sam dr. Tomašić bacio se je aktivno u borbu. Dao se je intervjuvati od svojih „Nar. Novina“. U tom članku dr. Tomašić žestoko napada koaliciju. Spočitava joj da je osobna, da radi osobnosti pušta, da interesi domov ne stradaju, da su članovi koalicije u magjarskim novinama prikazivali „državopravni položaj ugarsko-hrvatske zajednice“ na način, koji podupire omalovažava naš državopravni položaj. Tuži ju, da je nesposobna za realnu politiku. Glede stvorenja jedinstvene stranke iz celokupne koalicije, oko čega koalicija sad radi, veli ban, da je to igra sa zem. interesima. Ban hoće, da se koalicija riješi onih elemenata, koji ju u radu spriječavaju. Konačno ban izjavljuje, da je spreman svaki svoj čin opravdati u plenumu koalicije uz uvjet, da bude dozvoljen pristup javnosti.

Na ovo koalicija, odnosno odbori za fuziju odgovorili su, da je ban sebe odkrio, da je naime išao za razbijanjem koalicije. Zato oni mienjaju ime: od „koalicije“ prave „jedinstvenu stranku“. Njegov predlog, da govori u plenumu koalicije, ne uzimlju u pretres, jer je u običnom novinskom članku iznesen. I na tom je ostalo; u stvari je, da će sada biti Tomašićeva i koalicijna jedinstvena stranka.

„Nar. Obrana“ pok javlja, da će se Tomašić odreći a njega da će nasliediti Hidegthy, ne bude li nam za rukom pošli svoju većinu stvoriti.

Medjutim druge stranke sazivlju svoja vieća. Starčevićanci oko „Hrv. Prava“ na 15 rujna imaju vieće u Zagrebu, a na tom vieću se ima odobriti o fuziji onih oko „Hrv. Prava“ i „Hrvatstva“. Oni oko „Hrv. Sl.“ imaju sastanak za 1. rujna. Bavit će se izborima.

„Narodnom Listu“.

(Moja završna pred skupštinu „Saveza dalmat. učitelja“.)

Ja zovem c. k. pokrajinsko školsko vieće i „Smotru“, da se izjave u aferi dr. Machieda, a za njih hoće da odgovara „Nar. List“. Ovaj uvijek govori, „Smotra“ uvijek šuti.

Pa kako je uvijek bio loše sreće, jer brani što se obraniti neda, tako je i ovaj put nemilo posruo. Ne pomaže mu ni duhovitost ni hermeneutika. Pred činjenicom, da c. k. pokrajinsko školsko vieće — i ako dužno radi obrane jednog svog člana, kad bi ovaj bio nepravedno napadnut — nije uzmoglo da izjavi, da je pravedan, da on — dr. Machiedo — nije onu uvredu izbacio, padaju sva izmotaštavanja, svi pokušaji, da ga se pred ogorčenim učiteljstvom prikaže nevinim i njegovim prijateljem.

Ne radi se tu o uređovnoj tajni. To je pregleda izlika. Radi se o tom, da je jedan član pokr. školskog vieća, i baš kao takav, javno prikazan uvrediteljem učiteljske časti. Da to nije bila istina, pokr. školsko vieće moralo je odmah javnu tvrdnju demantirati. To nije učinilo jer nije moglo, a na pozive, da izjavi, je li to istina, razumljivo je, da mora šutiti, jer mu drugo ne ostaje. To je doduše prisilni muk, ali muk koji rječito tvrdi, da je dr. Machiedo kriv. Kad bi on bio pravedan, ne bi tu bilo zakučice o uređovnoj tajni. Glasno i jasno prodró bi u svet službeni dementi, a kad bi taj dementi u slučaju pravednosti dr. Machieda izostao, ovaj bi imao pravo javno predbaciti c. k. pokraj. škol. vieću i pojedinim mu članovima, da su sudionici, podkriepitelji javne klevete.

Jest, ja sam znao, da pokr. školsko vieće i „Smotra“ neće odgovoriti mom „ultimatum-u“; znao sam to po onom istom uvjerenju o stvari, po kojemu je središnji odbor „Saveza“ objelodanio poznati prosvjed; znao sam, jer sam iz svega uvidio — razumno sudeći i pošteno osjećajući — da je dr. Machiedo kriv. Ali sam to učinio taman, da se obćenito vidi, kako c. k. pokraj. školsko vieće mora da prepusti dr. Machieda osudi svakog učitelja. Da sam ja na mjestu dr. Machieda znao li „Narodni List“ što bi bio već učinio? Na prvu javnu tvrdnju da sam onu uvredu izustio, kad bih bio pravedan, bio bih pošao u predsjednika pokrajinskog školskog vieća, da mi dade zadovoljštinu pred učiteljstvom i javnošću i kad bi mi to bilo zaniekano, kad to ne bi bilo odmah učinjeno, izašao bih iz onog zbora i javno svima kazao, da ne mogu bit više među ljudma, koji me pravedna neće da obrane od javne klevete, kazao bih im, da su lupoči moga poštenja. Samom šutnjom ne bih se ponipšto zadovoljio.

Poslie one sjednice pokrajinskog školskog vieća, u kojoj je dr. Machiedo već ikakve sumnje uvredio pitoniknje učiteljišta u Dubrovniku, bilo je i drugih sjednica istoga, al na nijednoj dr. Machiedo nije imao sreća ni obrazu, da traži od tog zbora ono, što bi bio zatražio svaki čovjek nepravedno javno napadnut radi nečesa, što mu je predbaceno, da je u istom zboru rekao.

Skrajna je glupost tvrditi, da sam ja upravo moj „ultimatum“, znajući da od polovice rujna neće biti sjednica pokraj. školskog vieća. To može znati samo „Nar. List“, koji eto može da govori danas mjesto „Smotre“ s razlikom, što govori onako kako misli, da će najbolje spasiti čovjeka, koji „hrvatskoj stranci“ duguje časti, što obnaša, i kojega mora braniti, jer bi inače trpio ugled te stranke. Za to samo, a detveta „Nar. Listu“, ako po tome čovjeku trpi ugled učiteljskog staleža. U ostalom, za jedno ovakovo pitanje bila bi se sazvala i izvanredna sjednica, koja baš nije nužna za jedan službeni dementi.

Pokr. škol. vieće imalo je kada, da učini ono, što sam ja zatražio i bilo bi učinilo bez sumnje, al opet velju — nije moglo, ne zato, što se nije tobož sastajalo, već za to, što progovoriti u prilog Machiedu nije smjelo, nego samo u slučaju, da je htjelo reći neistinu.

Zaludu mi „Nar. List“ laska veliču, kako nije cienio, vjerujući u moj talent, da će ja biti tako naivan. Nek „Nar. List“ radi povjerenje u moje uvjerenje, u moj karakter — koji mu je davno već poznat, — u moje jamstvo, da ja ne bih bio ni iz daleka kadar ovako pisati i ovako raditi, kad ne bih bio duboko osvjedočen o onome, što pišem i radim. Nije ovo naivnost, nije ovo strancarstvo. Naivnosti i strancarstva ja vidim u obilnoj mjeri baš na onoj strani, s koje se nastoji i hoće braniti dr. Machieda makar uz cieniu kompromisa sa savješću.

Učitelji i učiteljice! znajte, „Nar. List“ zove sve ovo lakrdijom. Lakrdija je za nj, kad se tko digne, da brani vaš ugled, vašu čast, vaše poštenje; infamija je i banditstvo za nj, kad se tko digne da osudi i da traži osudu onoga, koji vas je uvredio u najvećem školskom zboru, u pokraj. školskom vieću.

Ja prepuštam vašem sudu, vašem razumu i vašem osjećanju časti i ponosa ljudskoga, da o ovom odlučite, a odluka vaša slobodna, bezobzirna, dostojanstvena mora da padne na 4. rujna u Splitu na skupštinu „Saveza“.

Sve za obraz, a obraz ni za što!

Za čast obraza našega s vama ću biti tu, da izvršim svoju dužnost. Tu će se vidjeti ima li među učiteljima ili učiteljicama ikoga, te će mimo svoje časti, mimo svog obraza pružiti dr. Machiedu priliku, da se u sebi smije i da nakon pljuske, koju je već dao učiteljstvu, bude pripravan i u pravu, da mu do prve prigode dađe i drugu.

I s ovim sam završio, svjestan i ponosan da mogu vedra čela, „bez tjeskobe“ na 4. rujna doći pred skupštinu „Saveza“ sa svojim drugovima, kojima je učiteljski ugled na da sve.

Dinko Sirovica.

Uvjeti za napredak Boke kotorske.

Primamo iz Boke ovaj članak, te mu rado dajemo mjestu u našem listu:

Pod naslovom: „Crnogora ne će trgovačkog ugovora“ i „Spičanska luka“ u br. 463, od 3. t. mj. cijen. „Hrv. Rieči“ izišla su dva dopisa iz Beča, u kojima se navedaju neki razlozi, radi kojih se spičanska luka neproglašuje slobodnom, te navajda neke potankosti o pregovorima između monarhije i Crnogore za trgovački ugovor. Te me vjesti potaknuše, da vam napišem ovo nekoliko ređaka.

Za čudo mi je, da se Austrija baš nateže i nameće Crnojgori, e da do trgovinskog ugovora dodje. Takav postupak izazivlje samo tu posljedicu, da se Crnogora „dragocienijom“ pravi i da sve to teže uvjeti iznosi. Ugovor sa Crnom gorom traži se tobože u interesu Boke kotorske, koja zaista veoma trpi od neugovornog stanja. No nije ugovor s Crnom gorom ono, što će Boku podići.

Da naši državnici imaju malo nosa i da poznaju pobliže naše prilike i naš geografski položaj, mogli bi sami uviditi, da s Crnogorom nije potreba ugovarati. Trebalo bi učiniti, da se ona — Crnogora — Austriji prilagodi, i da traži načina, kako će joj ugoditi, a ne pokušati. Ovo bi sasvim lahko bilo i bez ijednoga troška izvedivo. Evo kako:

Neka se Boku kotorsku od Sutorine (hercegovačke granice) pak do Spiča proglasi slobodnom, t. j. carinskom izključinom i ništa više.

Ova bi okolnost dala udarac crnogorskoj silii i talijanskoj najezdi u Crnogorci, a osobito u crnogorskom Baru, gdje su veliki kapital uložili u svrhu talijanske propagande na Balkanu, dok bi Boku preporodila. Svakovrstna bi preokoeanska trgovina, kao i naši domaći produkti: šećer, liker, alkohol, čokolade, mineralna ulja itd. ulazila u Boku prošli od svih nameta a Crnogorci bi — vidiv povoljne cienie — od Grahova pa do Bara u Boku zalazili, da nabavljaju potrebitu im robu, a nebi Bokelji onamo u Crnogoru u tu svrhu hodili, kao što danas žalibože idu. Crnogora nebi u carinskom smislu mogla očuvati svoju granicu, te leži uzduž ciele Boke kotorske, jer joj nebi dostajali svi i svakovrstni prihodi, da se očuva od kriomčarenja, buduć Crnogorci kriomčari na glasu. Što je pak najglavnije, ne bi Talijanci u Baru mogli obstajati, a ovo je jedini način, s kojim bi ih se moglo onemogućiti.

Sa mjerodavne je strane Vaš dopisnik doznao, kako pomisao, da se spičanska luka proglašuje slobodnom, nije bar za sada izvediva, jer tobože, da slobodna laka treba zaledja, kamo će se izvadjati roba. Mogao je Vaš dopisnik slobodno u brk kazati, da nije to razlog, već da na mjerodavnoj strani nema dobre volje ni namjere išta koristna za Boku učiniti. Što čekaju ti mjerodavni faktori u Beču, da se za Talijani u Baru dobro ugnjezde i uvriče? Ako se to dogodi, biti će za Austriju već kasno, pak će i pomisao, da se spičanska luka proglašuje slobodnom, sasvim izčeznuti. Dakle na rad:

Nek se sva Boka kotorska proglašuje slobodnom, pak će viditi ti mjerodavni faktori, da će se u tek ih čas sva balkanska politika promjeniti. Nek ih ne plaši okolnost, što nema po njihovom mnenju zaledja. Mi već danas imamo gotovih luka i pristaništa, od kojih ću nekoliko imenovati: Kotor, Risan, Hercegnovi, Tivat, Kamenari i Budva, a kroz malo bi se vremena moglo urediti i luke: Meljine, Trašte, Kaštelavca, Buljarica, Špič i mnoge druge. Već u Hercegovnome ima željeznica za Gruž, Bosnu, Hercegovinu itd. Već danas naš kraj, odnosno okolica ima jače i bogatije zaledje u smislu prometa iz slobodnog okoliša, nego li ima slobodna barska luka u Crnogorci. Netom bi se Boku proglašilo slobodnom, trgovačke bi se prilike same po sebi razvijale, naš bi se ugled na Balkanu uzdigao i u ne dalekom vremenu, spojili bi našu željeznicu (iz Hercegovoga) sa Balkanom, od koje bismo mrežu kroz svu Boku mogli imati.

I danas bi se iz Boke moglo izvažati, jer bi Grci, Turci i Arbanasi voljeli s njihovim jedrenjačama doći u naše luke i postaviti se u trgovački saobraćaj s našom čeljadi, nego li s Talijanima u crnogorskom Baru, koje su bar do sada s više razloga mrzili, a osobito radi njihova šarena poštenja. Kad bi se Boku proglašilo slobodnom, Talijani bi u Baru ostali osamljeni, a njihova bi se trgovina ograničila na jedan dio male Crnogore.

Evo ovo je pravo stanje stvari. Ako mjerodavni faktori hoće da Boki zbiljski pomognu, ovo im je način.

Jedan Bokelj.

Političke vijesti.

Ovogodišnje delegacije. Grof Aerenthal razpravljao je sa grofom Khuenom o saizvu ovogodišnjih delegacija. Dobro upućeni krugovi tvrde, da će delegacije biti sazavane između 28. i 30. rujna, a da će se viećati nekoliko tjedana. Prije toga održavati će se zajedničko ministarsko vieće, koje će ustanoviti radni program delegacija. Govori se, da će Aerenthal u subotu o tom izvijestiti vladara.

Trgovački ugovor sa Rumunjskom. Sada je obavljena i posljednja formalnost, pri sklapanju trgovačkog ugovora sa Rumunjskom. Kako zastupnici Rumunjske tako zastupnici Austrije i Ugarske ratificirali su ugovor. Kako je poznato, stupa ovaj ugovor dne 1. rujna na snagu.

Pomirba sa Rumunjsima. Narodni zastupnici i pouzdanici rumunjske narodnostne stranke viećali su zadnjih dana o akciji grofa Tisze radi sporazumka sa nemagjarskim narodnostima. Na temelju zaključka konferencije objelodanjuje bivši zastupnik Maniu u listu „Tribuna“ izjavu, u kojoj priznaje, da je pregovarao prije izbora sa grofom Khuenom o pomirbi Magjara i Rumunja. Na tim pregovorima ne bijaše nikad govora o tom, da bi Rumunji ikad napustili svoj zahtjev radi autonomije Sedmogradske, makar bilo ma uz koju cieniu.

Novi trojni savez. U parizičkim diplomatskim krugovima pripisuje se velika važnost posjeti Turaka u Bukareštu. Govori se, da će Turci i Rumunjska pristupiti trojnom savezu.

Izbori u Grčkoj. Bivši predsjednik kretske vlade Venizelos izabran je u Atici velikom većinom. I u ostaloj zemlji kretske su kandidati dobili razmjerno najviše glasova.

Izabrani su također Rallis, i svi članovi vlade osim ministra rata i mornarice, koji nisu ni kandidirali. Kralirske listine prodrile su u mnogo kotara.

Konačni rezultat izbora i razmjer stranaka nije još moguće ustanoviti. Obćenito se drži, da će Rallis odstupiti, a da će Venizelos preuzeti vladu.

Grčko novinstvo, baveći se rezultatom izbora kaže, da su ovi izbori bill odrazom narodne volje i da iz njih nedvojbeno proizlazila, da Venizelos ima preuzeti vladu i da će on u narodnoj skupštini okupiti veliku većinu. Do konstituiranja narodne skupštine Rallis će i nadalje ostati na vladi. Danas se potvrđuje, da su osim Venizelosa još 4 kretska kretska kandidata dobili veliku većinu.

Grčka traži od Turske odštetu za bojkot. U tursko carigradsko ministarstvo vanjskih posla došao je u ime svoje vlade grčki poslanik i zatražio od Turske za protugrčki bojkot 20 milijuna franaka. Ministar vanjskih posla Rifad pašo odgovorio mu je, da bi turska vlada na tu odštetu bila obvezana tek onda, da je ona počinjala nasilja i da nije svim silama nastojala, da se bojkot spriječ. U ostalom, da na nju nije obvezana već ni za to, što je bojkot nastao radi izazovnog držanja Grčke u kretskom pitanju.

Jubilarne svečanosti na Cetinju. Dolazkom bugarskog cara i priestolonasljednika princa Borisa započelo se na Cetinju jubilarne svečanosti. Osim njega došao je na Cetinje i talijanski kraljevski par, koji je vrlo srdačno bio dočekan te je ukončan u knjaževom dvoru. Dalje je prispijela srbska kneginja Milena i priestolonasljednik Aleksander, doći će ruski knez Petar Nikolajevič, knjažev zet, kao zastupnik cara Nikolaja. Izim toga ima na Cetinju stranog svijeta 50.000. Došlo je i mnogo novinara te su svi osobitom pažnjom susretani. Iz Beograda se javlja, da se osobama, koje hoće putovati na cetinjske svečanosti, prave svakojake neprilike, te da im se čak i putnice uzakračuju. Na Cetinju svečanosti se liepo razvijaju. Između cara Ferdinanda i knjaza Nikole izmjenjene su vrlo srdačne čestitke, te je knjaz priestolonasljednika Borisa odlikovao velikim kordonom Danilova reda. Istom prigodom otvorena je na Cetinju i crnogorsko-talijanska izložba.

Zanimivi intermezzo u Baru. „Secolo“ donosi ovo zanimivu vijest: Kad je knez Nikola pošao u posjete talijanskoj ratnoj ladji, koja je

bila u luci Bar, sve su se ondje prisutne ladje svečano okitile zastavama. Jedina, jedna Austro-ungarska torpednjača nije to učinila. Tada je zapovjednik talijanskog ratnog broda planuo poručio dotičnoj ladji, da njezino ponašanje smatra povredom internacionalne etikete. I ako ne će da se odmah svečano iskiti zastavama, tada će ju prisiliti, da luku ostavi. Torpedo-ladja odgovorila je time, da je odplivala iz luke prema Kotoru.

Sporazum između Bugarske i Turske. Sofijski poslanik Turske saobćio je bugarskoj vladi, da je otomanska vlada pripravna pustiti natrag u Makedoniju sve bjegunice u jamstvo, da im se neće ništa dogoditi i da ih vlasti ne će progoniti. Usled toga je naravno obustavljena svaka daljnja akcija sa strane bugarske vlade protiv otomanskih u Makedoniji, te je bugarska vlada odmah obavijestila svoga poslanika u Carigradu, neka poduzme korake, da do utanačenja modaliteta za povrat bjegunaca čim prije dodje. U Sofiji se obćenito drži, da se je otomanska vlada odlučila na ovaj korak usled intervencije Francuske, jer je francuski poslanik u Sofiji deputaciji bjegunaca, koja mu je predala memorandum, izjavio, da će njegova vlada učiniti shodno, da u Makedoniji nastane red. Povodom ove glasine su ovdje boraveći bjegunci privedli pred poslaništvom Francuske bučne ovacije.

Turska hrapčenja u Novom Pazaru. Iz sandžaka Novopazarskog javljaju, da je ona m zaplavljena podpunom anarhijom. Oboružane turske čete obilaze krajeve, plienice pučanstvo, zaletaju se preko srbske granice i navajuju na srbska sela. Promet je postao nesiguran, usled toga i trgovina trpi velike štete.

Senzacionalno otkriće „Samouprave“. Beogradska „Samouprava“ donosi senzacionalna otkrića iz privatnog arhiva umorenoga kralja Aleksandra. List objelodanjuje njeko pismo kralja Aleksandra, što ga je pisao g. 1898, iz Karlovih Vari ministru Gjorgjeviću. Ovim se listovima hoće dokazati, da je kralj Aleksandar radio o tom, da se makne s puta kralj Petar Karađorđević. U vladinim krugovima su protiv publikacije ovih listova, pa će po svojoj prilici publikacija obustaviti.

Aneksija Koreje Japanu. Iz Tokija se službeno javlja, da je Koreja dne 22. o. m. proglašena anektiranom zemljom Japana. Dok ta vijest stiže, dotle japansko poslanstvo u Berlinu i Londonu izjavljaju, da im o tom nije još ništa poznato.

Naši dopisi.

Bajagić, 21. kolovoza.
Stopro danas došla su nam do neugodnog znanja lažna piskarenja iz Bajagića protiv našemu velecijenjenomu i velezaslužnomu župniku, našem dobromu fra Vici Gruici.
Pitam se u čudu, je li moguće, da se je u jednoj našoj prostranoj župi mogla naći samo jedna duša, da bi takove bezobrazne, crne i lažne klevete mogla turiti u svijet? Svatko u obće fra Vici priznaje kao uzor-svećenika, poštena, radišna, zauzeina i marljiva, čista ponašanja.

Napadnut je jedino za to, što zdušno vrši svoje pastirske dužnosti i što stoji na put za varavanjima krivih proroka naroda. Napadač njegov — ptico, po perju te znamo! — je nekakvi dovedenica, a ovomu slobodno izjavljati vse, jer ga već svatko zna i u glavu i u dušu zna i pravom mjerom njegoveklevete mjeri. Ovoliko mu na odgovor, a našem fra Vici na zadovoljštinu.

Rupe.
Naši jadi. God. 1908. nakon mnogih izvida i mudrovanja, izgradjena je u našem selu čatrnja, da se doskoči oskudici vode preko ljeta. U tu svrhu uhvaćena su mnoga vrela prvašnje česme Kukalja i to viša, jer obilatija, ali koja prije presuše; tako što smo prije imali bar nešto vode u listopadu, u čatrnji nestalo je još koncem srpnja škrto dijelne potocići sela. Mi ne vidimo nikakove blagodati po selo u [tolikom trošku. Tko je tomu kriv? O gradnji župnikove štale ima godinu da se radi. Kad se je nazad 3 godine srušila, po čudu nije ubila konja; ali je zato ove godine u žalostnom čumežiju prekalio se s trka župnikov konj u vriednosti od 500 K. O žalostnom stanju naših puteva pisano je, — dakako uzalud u više navrata: ta već su prošli u posloviću. — Nova crkva bila je na dražbi još g. 1900., pa i danas spava. Al što nam je najzazornije jest žalostna razredba dana, za seoskog slanika. Iz Šibenika novine stižu nam nakon tri, četiri dana. Ovako skupno selo više od Skradina, pa na sriedokrati okolnih sela, koja su tog ureda, da ne može imati poštanski ured! Mi se upogled svega ovoga preporučujemo našem zastupniku, koji nam je i čatrnju izvojevao, a kriv nije što je mačuhinski izgradjena.

Iz hrvatskih zemalja.

Kolera u Trstu. S pouzdanog vrela javlja „Obzorov“ dopisnik iz Trsta, da su do utorka bila u Trstu 22 slučaja kolere. Petorica su pogleda tog boljetici. Zdravstvene oblasti poduzimlju sve mjere, da očuvaju Trst od pošasti. Vrućina je nesnosna, a to najviše zabrinjuje gradjanstvo.

Bieg stranaca iz Opatije. Akoprem su zdravstvene oblasti učinile sve moguće mjere sigurnosti proti koleri, to ipak skoro svi gosti bježe sa gotovo celog hrvatskog Primorja. Tako su mnogi već odputovali iz Opatije, Lovrane i Kraljevice. Jedne noći odputovalo je 700 gostiju iz Rieke naprama Beču i Budimpešti. Goste odpremiše sa dva brzoviaka. Dnevno prispievaju ovamo mnogi gosti iz Mijetaka i Lida. Svi bježe pred kolerom.

Rusko brodovlje na Rieci. Rusko brodovlje sastojeci iz četiri oklopnjake, doći će početkom rujna iz Bara na Rieku. Brodovlje dolazi u barsku luku radi jubileja knjaza Nikole a taknut će se Rieke, da uzme ugljen za nastavak puta.

Denuncijacije proti Hrvatima. Položaj Hrvata na otoku Krku pred Talijanima vrlo je težak. Dok trščanski „Piccolo“ napada od već petnaest dana druge Hrvate istarske, sad je denuncirao s veleizdajstva sve činovnike u Krku, i to od c. kr. poglavara do zadnjeg sluga zato, što neće da pušu njihov u rog. Takav postupak sa strane onih, kojima se čak i društva razpuštavaju radi te iste obutbe, više je nego sramotan.

Novi francuski konzul u Sarajevu. Najnoviji broj francuskoga službenoga lista „Journal Officiel“ donosi imenovanje novoga francuskoga konzula u Sarajevu. Novoimenovani konzul francuske republike u Sarajevu, g. Bertrand bio je konzul u Manili. Bertrand je poznat i kao dobar publicista i izvrstan novinar.

Uhapšenje Lloydova kapetana. Iz Trsta se javlja, da je neki dan uhapšen 36-godišnji Lloydov kapetan Josip Zotti iz Maloga Lošinja, koji je kao blagajnik fondierio 30.000 kruna, na štetu jubilarnoga fonda Lloydovih kapetana. Zotti je priznao, da je svotu malo po malo vadio iz banke, te ju potrošio za sebe.

† **Teodor Georgjević,** veliki župan bjelovarski, umro je u Zagrebu nakon duge bolesti. Pokojnik je bio jedan od onih riedkih velikih župana, koji su znali biti prama svima nepristrani.

Sablaznjivo promaknuće. Vladinim tajnicima imenovani su ovo dana Emilij Laszowski, dr. Gavro Gojković i dr. Ivo pl. Mošinsky. Ovaj je promaknut u VII. razred čina, a to je silno ogorčilo sve činovništvo, jer čovjek sasna mlad, bez ikakove sposobnosti, dovinuo se je položaja, na koji čekaju po 30 godina i vrstne sile. Lani je bio promaknut u VIII. razred, a ove godine opet u VII., te je tim preskočio svu silu svojih drugova i starih činovnika.

Povratak „Trieste“. U ponedjeljak se je u Trst povratio Lloydov „Trieste“ iz Bombaya, za koji je bilo toliko zanimanje radi njegova pustolovne vožnje preko Oceana. Množtvo ga je dočekalo, a kapetan je bio odlikovan.

Car Ferdinand u Mostaru i Sarajevu. U četvrtak je bugarski car Ferdinand sa priestolonasljednikom Borisom bio na povratku sa Cetinja preko Bosne i Hercegovine. Ustavio se je u Mostaru i Sarajevu. U Mostaru je od zamjenika načelnika bio pozdravljen na magjarskom. **Izbori za Sarajevsko gradsko zastupstvo** urečeni su za 17. listopada.

Iz grada i okolice.

Naše parobrodarske prilike i neprilike. Doznajemo, da je metlačko parobrodarsko društvo odredilo naročitu svoju prugu Metlici—Zadar—Šibenik—Spjel i obratno jedanput na nedjelju. Na ovaj pruzi služit će parobrod udoban, kupljen od ugarsko-hrvatskog društva t. j. bivši „Hungaria“. — Dok ovo rado bilježimo, jer dokazuje, kako se strana društva zanimaju za saobraćaj na našem Primorju, ne možemo, a da javno ne pokudimo zazorno postupanje našeg tobož domaćeg društva „Dalmatie“, koje ukida ovdje ondje svoja parobrodarska pristajanja, a gdje to ne može, otežava saobraćaj upotrebljavajuć što lošiji parobrodski materijal. Tako na priključnoj pruzi, koju go-spada od „Dalmatie“ znadu nazivati „linea-celere“ između Zadra i Šibenika, kako njeke dan javismo, ide se dnevno na gore, te se izmienjuju parobrodji, koji sve više naliče Fultonovu tipu. Ovih dana dobismo na toj pruzi jaht novinara Scarfoglia, sadašnju „Nadu“, ali bez nade, da će ikad putovanje Zadra i natrag biti ikad tako liepo i dobro, kao što je bilo sa „Cetinom“ i „Makarskom“. Dok se prvo putovalo u Zadar u tri i pol sata najviše, dok svaki Lloydov i

ini teretni parobrod ulaže za taj put tri i tri četvrt sata do četiri sata najviše, brzi parobrod „Nada“ ulaže svih svojih pet sati, te što je dolazila „Cetina“ obnoć prije 11 sati, „Nada“ dolazi u 12 i četvrt pu ponoći. I takovu brzinu treba dakako više i plaćati, jer I. razred zapada ništa manje nego 766 K, dok na udobnijim i bržim plaća se samo 606 K. Ovo su nam blagodati domaćeg društva „Dalmatia!“ Krasno zar ne.

Pristajanje brzog Lloydovog parobroda u Šibeniku potaknuto i obećano u zadnje vrijeme, još nije ustanovljeno, a očekuje se svakim danom. Cienimo, da će čimbenici, koji imaju o tom da odluče, uvažiti ovu stvar i očekivanju grada Šibenika, koji već davno za tim vapji napokon udovoljiti.

U pogled čistote uzete su ovih dana razne nužne mjere u svim predgradjima, a zdravstveno povjerenstvo nastavit će izpitivanjem, pregledavanjem i odredbama, koje će se ukazati potrebite, e da svugdje u gradu i okolici bude zamjčenba obća čistota kuća, dvorišta, ulica itd.

Pazar na Perkoviću, koji je imao svršiti s jučešnjim petkom, trebao bi, da bude dozvoljen još za koje vrijeme na korist seljana i kupaca. Uvjareni smo, da će zanimane vlasti doći u susret pučanstvu.

Izvoz drvila. Doplovili su, da krcaju drva iz skladišta Steinnebus parobrodi „Margaretone“ i „Dante“.

Ribarske zadruge. Većina naših ribarskih zadruga primila je, kako je pravo i pohvalno, višu ili manju podporu u novcu, ali to je malo naprama ribarskim potrebama, koje su velike, te traže moraine uz materijalnu pomoć, koji bi želili vidjeti ovdje u naravi, t. j. u modernim spravama i alatima.

Stari vinogradi. Na otoku Žirju ima starih vinograda, koji se drže upravo liepo. Prostor naprama gradu, koji obuhvaća kakova 2 km² vinograda, nije još zarane. Očevidac nam pripovjeda, da i ove godine ima starih lova, koje nose od 6 do 8 kg. groždja. Pojedinih lgrozdova ima od 2 do 3 kg.

Ratno brodovlje. Jutros ušla je u luku treća divizija ratnog brodovlja pod zapovjedništvom morodvoje grafa Montecuccolla, koji se nalazi na brodu Karlo VI.

Iz 4 podmorske ladje brodovi su „Pelikan“, „Zenta“, „Sigtvar“, „Satelit“, „Veste“ i nekoliko torpiljarka visokog mora.

Pokrajinske vesti.

Vježbe mornarice u Dalmaciji. Austro-ugarska ratna mornarica imati će od 25. o. m. do 5. rujna ratne vježbe u okolici jedne dalmatinske luke. Zadaća je, navala na tu luku, koja će se braniti minama. Zapovjednik mornarice graf Montecuccoli odputovao je u Pulj. Za vrijeme vježba stanovati će na krstau „Karl VI.“

Potvrđene zakonske osnove. „Wiener Zeitung“ javlja, da je dobila previšnju sankciju zakonska osnova, odobrena od dalmatinskog sabora, kojom se stavlja van snage § 2. zemaljskog zakona 14. aprila 1874., kojim su neki od postojećih puteva proglašeni predjelima a naredjeno je, da se novi predjelni putevi grade, te se mjesto toga u pogledu predjelnih puteva na otoku Braču, izdavaju nove odredbe; dalje zakonska osnova, kojom se stavlja van snage zemaljski zakon 28. ožujka 1875. o gradnji novih predjelnih puteva na otoku Korčuli, te se mjesto toga izdavaju nove odredbe u pogledu spomenutih puteva.

Obćinski izbori u Pučiću. Izbori za obnovljenje razpuštenog obćinskog vteća obćine Pučićke, koji su bili urečeni za 16., 17. i 19. ovoga mjeseca, izpali su prazno u sva tri tiala. Nitko nije htio kandidirati, a po tome nitko nije ni birao. Zaista čudne se stvari još kod nas događaju.

Uredjenje Cetine. Na 8. o. m. počelo se je uredjenje Cetine. Mjerenje i predradnje vodi inžinir Schitz. Izgleda, da će radnje vrlo dugo trajati.

Knezovi na prolazku. U sriedu parobrodnom ugarsko-hrvatskog društva „Pannonia“ bijahu na prolazku kroz Zadar na jubilarne svečanosti na Cetinju ruski veliki knez Petar Nikolajevič sa suprugom velikom kneginjom Stanom i knez Battenberg od Meklenburga sa suprugom

kneginjom Milicom. Obe visoke gospodje kćer su jubilarca kneza Nikole.

Hrvatska drama na prolazku za Cetinje. Parobrodom „Pannonia“ bijahu sriedom posle poe na prolazku Zadrom članovi hrvatske drame, na čelu im intendant Vladimir Treščec pl. Branjsni. Kako je poznato, hrvatska drama pozvana je na Cetinje da gostuje prigodom jubilarnih svečanosti. Davati će između ostaloga i „Balkansku caricu“ od kneza Nikole. Sa društvom putuje posebni fotograf koji će snimati pojedine najljepše prizore te drame za najveće svjetske ilustracije. Prva predstava je bila jučer.

Razne vesti.

Izgorio grad. Iz New-Jorka se javlja, da je grad Wallace iz temelja izgorio. Tom prigodom, da su u požaru poginule 24 osobe. Požar se dalje širi te prijeti okolnim mjestima.

Biskupi i papa proti modi. Iz Rima se javlja, da se biskupi, s kojima se i papa slaže, spremaju na akciju proti preljeranoj najnovijoj ženskoj modi, koja je uvela ekscentrične i prekusne suknje. Tvrdi se, da će i pristup u crkuvu ovakovim damama biti zabranjen.

Miss Elkins i vojvoda od Abbruzza. U zadnje doba ponovno se čuju glasovi o Amerikanki miss Elkins, u koju se je zaljubio poznati putnik i obretnik vojvoda od Abbruzza. Nazad godinu dana i dvie novinstvo je bilo puno o njima te se je svaki čas navištalo sad vjerenje sad podpuni prelom među ljubavnicima. Sada se miss Elkins nalazi sa svojim roditeljima u Parizu te je konačno pukao glas, da će u kratko doći do vjerenja, jer da je talijanski kralj, pred uztrajnom ljubavju ove dvojice, popustio i dovolio njihove zaruke uzprkos razliki stališa.

Strah pred kolerom u Ugarskoj. Budimpeštanska cielekupna štampa bavi se sa kolerom. Listovi spominju, kako za Magjarsku prieti pogibel sa dviju strana, da bi kolera mogla doći u zemlju. Sa sjevera iz Galicije, a sa juga iz Italije. Listovi pozivlju najozbiljnije vladu, da ne propusti ni jedne mjere sigurnosti proti toj užasnoj pošasti. Javila se iz Matra Lomice, da su gosti pogjegli skoro iz svih tatarskih ljetovališta. Svi se boje, da bi kolera mogla doći onamo iz Galicije.

Naše brzojavke.

Proglašenje Crnogore kraljevinom.
Cetinje, 27 kolovoza. Sutra će uz osobite svečanosti, dvorske i crkvene, biti Crnogora proglašena kraljevinom.

Položaj u Hrvatskoj.
Zagreb, 27 kolovoza. — Vjest, da bi Tomasić mogao dati ostavku, a njega da bi imao naslijediti eventualno Hiedeghely domjela se vrlo neugodno „umjerenih“ elemenata koalije. To bi još moglo ometi konačno stvorenje jedinstvene stranke proti banu. Položaj je svakako zamršen te se još ne da ništa predvići, kako će ovo svršiti.

Kolera.
Rim, 27 kolovoza. — Vjesti iz Pulje umirujuće su, no ipak se konstatiraju novi slučajevi Rek bi, da se uspejava u tom, da se bolest izolira.

Događjaji u Portugalskoj.
Lisabon, 27 kolovoza. — Cielu zemlja je pod strahom nenadanih događajja, koji bi mogli nastati. Kralj iz dvora ne izlazi. Sa stalnošću se doznaje, da su nova uapšenja provedena i da su nove urote otkrivene, ali potanko se ništa ne zna. Ima bojazni, da svaki čas revolucija bukne.

Hrvatska tiskara (Dr. Kraljić i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Prodaje se

kuća i obor povrh bolnice. Poblizje iz-
vještaje daje uredništvo.

Hrvatske narodne poslovice
uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5—, a uvezano K 6—, nabavljaju se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Pozor!
Preporučam se p. n. obćinstvu u gradu i okolici.
Prodajem **svakovrsnih koza** na malo i veliko. Primaju se i pismene naručbe iz vana uz pouzće, a poznatim i bez pouzća do zminuta utanačenog roka izplate.
U nadi, da ću od p. n. obćinstva biti poćaćen obilnim, blagonaklonim naručbama, bježim se vteštavanjem.
August Zigon.

Dva dobro sačuvana kotača, nudjaju se na prodaju.

Jedan luksus-kotač građačke tvrdke Puch za utrke i brzu vožnju na ravnom, lagan, 13 kg. težine, hvata kod jednog zaokreta 6 m. 80 cm., podpuno opremljen, s jednom posebnom gumom i drugim prenosnim kotačima, za 200 K.

Jedan Styria-kotač iste tvrdke, vrlo jake gradje, za čovjeka, i od 120 kg. težine, za kamenito tlo udešen s debelom gumom, hvata kod jednog zaokreta 6 m 8 cm, s jednom posebnom gumom, bez svjetiljke za 150 K.

Trošak odpreme nosi kupac. Trećina kupovne svote šalje se unaprijed kao kapara, ostalo pouzuećem.

Upitati kod Dr. Ilije Abjanica u Oslaju.

Hrvati i Hrvatice!

Pomozite Družbu Sv. Ćirila i Metoda

Anstrijansko parobrodarsko društvo na linije

„DALMATIA“

udržava od 16. jula 1910. sljedeće glavne pruge:

- Trst—Metković A** (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posli podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B** (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posli podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C** (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posli podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula** (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati posli podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik** (poštanska između Pule i Zadra)
Polazak iz Trsta svake subote u 6 sati prije podne; povratak u četvrtak u 6 sati posli podne.
- Trst—Metković D** (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake nedjelje u 6 sati prije podne; povratak svake nedjelje u 6 sati prije podne.
- Trst—Vis** (trgovačka)
Iz Trsta u četvrtak na pola noći; povratak svake sriede u 8 sati prije podne.

27.VII.10

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podpuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izradjuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi ga, potrošači povjeriti svoje cijenjene naruĉbe, koje će u potpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem

ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.

80

Nova tvornica cementovih kupa

(folcovi).

Novomoderni i to trajni i jeftini.

Kvadratni metar po 75 para.

Nalazi se u Šibeniku.

Friedrich Krejsa. 3—5

Velika zlatarija - Gjuro Plančić

Starigrad

Podružnica: Vis-Velaluka.

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Cienu umjerene bez utakmice.

Priznanice na pretek. 30.VII.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemično čišćenje odjela na suho.

M. DOMIĆA
Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemično čišćenje kao: obična, urešna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa poveljnim strojem „Universal“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
I. IX. Glavna ulica.

ANT. RADIĆ SPLJET (SPALATO)

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA

Ilustrovane cjenike šalje badava.

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.

Pomoću najmodernijeg motora proizvodja

Svake vrsti ovog jestiva. **Od najboljeg marseljskog griza** Svake vrsti ovog jestiva.

kao i od

Dobrog i od najfinijega **pšeničnog brašna** dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat

Šibenik. 15./VI. 10.

Najbolji namještaji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrvavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Izklju o glavno predstavništvo, kamo valja upravitl sve upite:

Kuća Gutenberg, EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau, Trst, via Cecilia, 18.

Zahtijevajte cjenik bezplatno i bez poštarine. Dospisivanje hrvatski.

Hrvatska vjeresijska banka

Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica - - - - - K 2,000.000

Pričuvena zaklada i pritičci K 180.000.

CENTRALKA DUBROVNIK - - - - - Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - -

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica - - -

kupuje i prodaje državne papire, razeteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjeđuranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Uvođenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica - - -

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

146—54

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Centrala: Via Giulia br. 20.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apirananih i za ures.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocakline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količice naročitih tvari u ocaklini, porculani.

Cienu umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalju se cijenici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26.II. 10.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, za lji, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 20% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkot rgovcima knjigovodstvo.

Podpirati Gospodarsku svezu, patrioitična je dužnost svakog našeg trgovca.

Cienike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:
S. H. Škerl, Trst.
19.II. 10.